

Válságban az európai mainstream pártok

2025 szeptember 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Csak a jobboldali kihívók képesek az értékek és az érdekek szintjén is koherens ajánlatot adni a választóknak.

Az európai uniós politikai diskurzusban gyakran visszatér? fogalom a „muddling-through”. Bár a magyar nyelvben

nincs pontos megfelel?je, az „átverg?dés”, „átvészelés” vagy „átevickélés” közelíti meg legjobban a jelentését: a krízishelyzetekben nincs világos megoldás, de fennmarad a remény, hogy „valahogy majd csak megoldjuk”. Ez a szemlélet hosszú id?n át kényelmes menekül?út volt a tradicionális politikai er?k számára. Amíg az európai válságok nem sodorták közvetlen veszélybe a hatalmi pozícióikat, elég volt a status quo fenntartása és a látszat, hogy a problémák id?vel maguktól megoldódnak.

Ennek a korszaknak azonban már vége.

Az inflációból, az uniós gazdasági versenyképesség látványos visszaeséséb?l és a több mint egy évtizede tartó migrációs nyomásból ered? társadalmi szorongás elérte a „mainstream” tradicionális pártok társadalmi bázisát és fokozatosan a jobboldali kihívó pártokhoz terelték az egyre elitellenesebb szavazókat.

A tradicionális pártok tudják, hogy krízisben vannak, tudják, hogy nincs világos megoldásuk, mégis a régi mantrát ismételgetik – „valahogy majd csak megoldjuk”.

Európa-szerte megfigyelhet? trend, hogy

a jobboldali kihívó pártok – amelyeket gyakran euroszkeptikusnak vagy radikálisnak is neveznek – már nem pusztán számottev? politikai tényez?k, hanem az eddig felettük lebeg? „üvegplafont” áttörve egyre inkább komoly kormányzati aspiránsként jelennek meg.

A jelenlegi politikai er?viszonyok alapján reális esély mutatkozik arra, hogy a következ? választásokat az Egyesült Királyságban Nigel Farage pártja, Franciaországban a Nemzeti Tömörülés, míg Németországban az AfD (Alternatíva Németországért) nyerje meg – hogy csak néhány példát említsünk.

A tradicionális pártok válasza az összefogás, a centrum bebetonozása, a t?zfal, és a remény, hogy valamilyen kompetens kormányzás majd kihúzza ?ket a krízisb?l – „valahogy majd csak megoldjuk”. Ez a stratégia bukásra van ítélve, amíg a centrumpártok minden rossz mozzanata hosszú távú szavazatvesztéshez vezet, pont a kihívó jobboldali pártok javára. Mert amire a jobboldali pártok képesek, és ami az erejüket adja, az annak a társadalmi szorongásnak a felismerése és politikai képviselete, ami ennek az új világrendnek a következménye.

Nem véletlen, hogy a migrációs válság vált a jobboldali pártok egyik f? témájává Európa-szerte. A választók jelent?s része úgy érzékelte, hogy a társadalmi viszonyok a szemük láttára borulnak fel, és saját kultúrájuk folyamatos támadás alatt áll. Ez a probléma nem kezelhet? tabuként.

A dán politikai tapasztalat régóta arra épül, hogy a stabil társadalom egyik alapfeltétele bizonyos fokú homogenitás, amely biztosítja az állampolgárok kölcsönös bizalmát egymásban és az intézményekben. Ennek felismerése tette lehet?vé, hogy Dánia elkerülje Németország sorsát – miközben az országot aligha lehetne a liberalizmus hiányával vádolni, hiszen társadalma és politikai kultúrája kifejezetten nyitott.

Ezzel szemben a tradicionális pártok mintha röghöz lennének kötve, és képtelenek alkalmazkodni. Történelmileg komoly társadalmi beágyazottsággal rendelkeztek, ám ezt fokozatosan elveszítik: a szociáldemokrata munkásosztály éppúgy, mint a liberális középosztály tömegei átpártolnak a jobboldali kihívó pártokhoz. A tradicionális pártok bels? struktúráinak merevsége, a párton belüli érdekcsoportok rugalmatlansága szinte ellehetetleníti a valódi változást számukra. Helyi szinten ennek tipikus példája Kelet-Németország, ahol pont a kereszténydemokrata képvisel?knek „alulról szervez?d?” (grassroots) stratégiát kell alkalmazniuk, miközben az AfD jóval könnyebben mozgósítja a helyi szavazókat.

Európai szinten pedig megfigyelhet? az a paradoxon, hogy éppen a kihívó pártok képvisel?i a legaktívabbak az Európai Parlamentben, és az ? vezet?ik állnak ki közösen, hogy politikai irányt mutassanak választóiknak.

Ennek a politikai dinamikának van egy további kulcseleme: maga a konzervativizmus jelentése. Ma már korántsem beszélhetünk egységes konzervatív értelmezésr?l, a fogalom körüli konszenzus megsz?nt.

A konzervativizmus új tartalmáért küzdeni kell – és miközben a jobboldali kihívó pártok ezt tudatosan meg is teszik, a tradicionális er?k nem követik ?ket, így fokozatosan elveszítik arculatukat, ezzel együtt a választói bizalmat is.

A politika ugyanis legalább annyira az értékekr?l szóló küzdelem, mint a szakpolitikákról folytatott viták terepe – és a szavazói magatartásból levezetve jelenleg úgy t?nik, hogy csak a jobboldali kihívók képesek mindkét szinten koherens ajánlatot adni. Ki csodálkozik tehát, ha Európa-szerte a hatalom közelébe kerültek?

Stefán Csaba

A szerz? a Magyar Külügyi Intézet kutatója

www.magyarnemzet.hu



Ajánló